

EXPEDITIE FLORIDA OKTOBER 1997 (1)

door

F.B.G. Bours

In oktober 1997 ben ik samen met nog zeven leden van de Schelpenwerkgroep Friesland naar Florida afgereisd om er, hoe kan het ook anders, naar schelpen te zoeken. Wij hadden over Sanibel Island al zoveel gehoord en gelezen dat wij de lokroep niet meer konden weerstaan. Wij moesten er maar eens gaan verzamelen. Vlakbij Sanibel ligt Estero Island alwaar wij een luxe appartement hadden gehuurd. Sanibel is, in tegenstelling tot vroeger, met het vaste land verbonden door middel van een brug. Hierdoor is het makkelijk met de auto te bereiken.

1. Blind Pass

De uiterste westpunt van Sanibel heet Blind Pass. Hier hebben we een keer of vier verzameld. Het valt direct op dat bijna iedere strandganger aan een vreemd soort vergroeiing van de rug lijdt. Allemaal mensen met kromme ruggen. Snel wordt het ons duidelijk dat we te kampen krijgen met hevige concurrentie. Maar wij zijn de experts en de meeste mensen zien er uit als gelegenheidsverzamelaars, dus er zullen nog wel interessante schelpen blijven liggen. Op het strand liggen uitgestrekte schelpenbanken. *Atrina rigida*, een steekmossel, overheerst er met vele honderden exemplaren, met daartussen haar zeer breekbare zuster *Atrina serrata*. Verder veel losse kleppen van *Trachycardium egmontianum*. Zeldzamer is *Trachycardium muricatum*. Toch lukt het ons om van beide soorten doubletten te verzamelen. Van de superkokkel *Dinocardium robustum vanhyningi* blijft het hier beperkt tot enkele losse kleppen. Van *Argopecten gibbus*, die direct opvalt door de prachtige kleur en tekening, verzamelen we vele losse kleppen. *Noetia ponderosa* heeft een breed taai slot zodat van deze soort met gemak doubletten te vinden zijn. Met *Reata plicatella* is het een ander verhaal. Het slot is, evenals de schelp, superfragiel. Het was al heel moeilijk om onbeschadigde losse kleppen te vinden. Dan zijn er nog de dambordjes, althans zo werden ze door ons genoemd: *Macrocallista maculata*, een tweeklepper die een tekening vertoont die sterk doet denken aan een dambord. Van dezelfde familie vinden we ook *Macrocallista nimbosa*. *Nimbosa* betekent 'zonnestraal' en als je de schelp bekijkt zie je de zonnestralen die door een wolkendek breken.

Van de buikpotigen zijn *Terebra dislocata* en *Strombus alatus* het talrijkst. Ook tamelijk talrijk is *Oliva sayana* die te herkennen is aan de zachtroze kleur in de mondopening. Naar het eiland is een soort vernoemd: *Crassispira sanibelensis*. Ik had het geluk er een exemplaar van te verzamelen. *Fasciolaria lillium hunteria* is er geen zeldzaamheid en kon door iedereen worden opgeraapt. *Pleuroploca gigantea* behoort, zoals de Latijnse naam al enigszins verklapt, tot de grotere onder de schelpen. Wij vonden echter alleen maar juveniele schelpen van zo'n vier centimeter. *Pleuroploca gigantea* kan,

eenmaal volwassen, met gemak een lengte bereiken van zo'n 40 centimeter. Het grootste exemplaar ooit verzameld meet 67 cm. Zeer algemeen op Sanibel is *Busicon contrarium*, één van de gemakkelijkst te determineren schelpensoorten van Florida. *Contrarium* betekent "teggengesteld", de schelp is namelijk linksgewonden. In de schelpenbanken liggen overwegend juveniele exemplaren. Om mooie grote exemplaren te vinden moet je snorkelen. Voordat ik naar Florida ging heb ik thuis echter de belofte gedaan om niet te ver uit de kust te snorkelen, omdat er haaien blijken voor te komen. Mijn lijfspreuk luidt: "je moet wat over hebben voor de schelpen, maar zelfs ik heb mijn grenzen". En je moet niet alleen op je hoede zijn voor de haaien, maar ook voor het Portugese oorlogsschip: een kwalensoort met extreem lange tentakels (tientallen meters) waarmee het zijn prooi verlamd. Als je met deze tentakels in aanraking komt is dat zeer pijnlijk. Voor mensen die er overgevoelig voor zijn kan dit zelfs tot de dood leiden....

Enfin, wij bleven dicht bij de kust en daar was ook genoeg te vinden. Zo vonden wij er dus grote verse schelpen van de linksgewonden *Busicon* maar ook *Busicon spiratum* en *Ficus communis*, evenals vele verse exemplaren van *Cancellaria reticulata*. Helemaal in de wolken was ik met *Conus floridanus* en *Conus spurius atlanticus*. In al mijn jaren schelpenverzamelen kwam ik, wat Conidae betreft, niet veel verder dan *Conus ventricosus*. Hier, op Sanibel, lukte het me om in één dag om mijn collectie met twee *Conus*-soorten te verrijken, een regelrechte sensatie!!!

2. Bowman's Beachpark

Een kilometer of drie naar het oosten is er het Bowman's Beachpark: een natuurgebied waar o.a. veel vogels bekeken en beluisterd kunnen worden. Verder kun je er wasberen, schildpadden en prachtige insecten zien. Zo raakte ik haast verstrikt in een reusachtig spinnenweb. In het midden van het web zat een knots van een spin. Gelukkig had ik het web nog net op tijd opgemerkt. Ik heb er nog naar landslakken gezocht, helaas zonder resultaat. Het gebied zal er af en toe onderlopen en landslakken hebben, geloof ik, een hekel aan zout, dus vandaar.

3. Bowman's Beach

Via het park kun je Bowman's Beach betreden. Vanaf Bowman's Beach wandelen we in westelijke richting. Het grootste gedeelte van het strand is goed te bewandelen en wij vinden hier nagenoeg dezelfde soorten als bij Blind Pass. Na zo'n 1500 meter wordt ons de doorgang versperd door veel omgewaaide bomen. Af en toe moeten we er onderdoor of er overheen kruipen om verder te komen. Vooral in dit gebied zien we lepelaars en ibissen die zich van heel dichtbij laten bekijken. Na een boel klim- en kruip oefeningen wordt het strand weer goed begaanbaar. Bijna iedereen loopt door naar Blind Pass. Als ik in de dikke schelpenbanken enige tientallen doubletten van *Argopecten gibbus* en *Trachicardium egmontianum* vind, besluiten Jan Frentrop en ik om dit gebied eens goed te onderzoeken. Zelfs van de

minder algemenere *Trachicardium muricatum* en *Tagelus devisus* (een minimesheft) vinden we meerdere doubletten. Ook hier ga ik snorkelen en neem met gemak zo'n 15 levende exemplaren van *Busicon contrarium* waar. Ik heb een hekel aan levend verzamelen, dus het blijft bij het bekijken van de dieren.

4. Lighthouse Beach

Helemaal in het oosten ligt Lighthouse Beach. Hier verzamelen we twee keer. De eerste keer worden er in de eblijn veel volwassen exemplaren van *Strombus alatus* verzameld. De tweede keer staat de waterlijn een stuk hoger en zijn er ook geen Strombidae meer te vinden. Wij beperken ons dus tot de vloedlijn die voor een groot deel met stinkend zee gras is bedekt en waar het ook nog eens wemelt van de strandvlooien. Even doorbijten dus! Ik word er beloond met vele exemplaren van *Epitonium humphreysi*, *E. angulatum* en *E. albidum*. *Bulla striata*, dezelfde *Bulla* die we van de Middellandse Zee kennen, is hier ook in grote aantallen te vinden. Dan vind ik er ook nog enige tientallen olifantstanden die ik, ondanks alle literatuur die ik over dit gebied heb, helaas tot op de dag van vandaag nog niet heb kunnen determineren. Schaars is *Sinum perspectivum*. De schelp doet denken aan een *Haliotis*, maar dan van binnen en van buiten wit en zonder gaatjes. In Amerika draagt de schelp de naam "Baby's ear" en daar heeft de schelp inderdaad wel iets van weg.

5. Captiva Island

Captiva Island is te bereiken via Sanibel. Wij hebben er een keer verzameld maar vonden er dezelfde soorten als op Sanibel.

6. Cayo Costa

Vanuit Captiva kun je met een taxiboot naar het nabijgelegen Cayo Costa. Erg kostbaar, maar zoals zal blijken zeer de moeite waard. Op de heenreis zwemmen er twee dolfijnen met onze boot mee. De kapitein mindert vaart zodat we ze even goed kunnen bekijken. Het eiland wordt vergeleken met het Sanibel van vroeger, toen het nog geen directe verbinding had met het vaste land. Daarbij komt ook nog eens dat het eiland onbewoond is, dus geen concurrentie (geen gebogen figuren). *Macrocallista nimbosa*, *M. maculata* en hele grote doubletten van *Dosinia discus* liggen er voor het oprapen. Hier lukt het me eindelijk om doubletten *Raeta plicatella* te verzamelen. Het strand ligt er vol met de *Vanhyningi*-kokkel en één van ons lukt het om er een juveniel doublet van te verzamelen. Ik vond er een oog van Paul Newman. Nee, niet schrikken: Paul Newman is er geen oog verloren, het is de populaire naam voor *Polinices duplicatus*. De embryonale winding heeft namelijk iets weg van een helderblauwe iris. Ik mocht mij gelukkig prijzen met een exemplaar van zo'n 6 cm. Dan vinden we ook nog een 'wormshell'. Dit is met recht een rariteit op schelpengebied. Het is net of ze het met de bouw van haar huis na verloop van tijd niet meer zo nauw neemt. Het begin is goed en lijkt nog het meest op *Turritella communis*. Ineens is de concentratie verdwenen en groeit ze maar in het wilde weg. Ik heb het over *Vermicularia spirata*, een schelp die makkelijk 10 cm kan worden. Ook

Oliva sayana is er volop te vinden, grote gave schelpen. Met de taxi-boot varen we terug naar Captiva waar we in de haven worden opgewacht door een nieuwsgierige grote witte reiger, die ons voor sportvisseren aanziet. De vogel streek tevergeefs op onze boot neer want onze buit bestond uit louter schelpen. Er staat ons nog een verrassing te wachten. Een Manatee: een kolos van een zeeoer heeft de haven uitgekozen om er te grazen, zoiets zie je toch ook niet alle dagen.

7. Fort Myers Beach - Estero Island

Wij hadden dus een appartement gehuurd op Estero Island. Het strandgedeelte, de gehele westkust van het eiland, is voor een malacoloog interessant. Vooral wanneer je interesse uitgaat naar de minimollusken moet je hier gaan zoeken. Iedere ochtend tussen 6.30 en 8.00 uur ben ik te vinden op het strand voor ons appartement. *Olivella's*, *Marginella's*, *Epitonium's*, *Triphora's* en *Turbonilla's* te kust en te keur. Zo heb ik in die vroege uurtjes zeven *Epitonium*-soorten kunnen vinden. En alleen hier vind ik *Eupleura sulcidenta*, *Neosimnia uniplicata* en een derde *Conus*-soort: *Conus jaspideus stearnsi*. De laatste dag lukt het me nog om vier puntgave exemplaren van *Conus spurius atlanticus* te verzamelen.

8. Vanderbiltbeach

Zo'n 30 km ten zuiden van Estero Island is er Vanderbiltbeach. Wij waren in de veronderstelling hier hele sjieke schelpen op het strand aan te treffen. Het bleek een gewoon gruisstrandje, met nageoeg dezelfde soorten als op Estero Island, met uitzondering van *Cerithiopsis emerzonis*. Toch is het leuk om schelpen in de collectie te hebben voorzien van een 'Vanderbilt-etiket'. Daar was het ons ook eigenlijk om te doen.

9. Tigertailbeach - Marco Island

Nog verder naar het zuiden ligt Marco Island. Wij bezoeken het Tigertailbeach en vinden er geen grote schelpen. In plaats daarvan vele gruisbankjes met o.a. *Calliostoma jujubinum*, *Olivella floralia*, *Turbonilla dalli* en enkele exemplaren van *Granulina ovuliformis*. Heel veel gruis gaat er mee in plastic zakken om thuis uit te zoeken.

Land- en zoetwaterslakken

Met veel pijn en nog meer moeite heb ik wat landslakken kunnen verzamelen, o.a. *Polygyra cereolus*. Ook hebben we zonder resultaat met een schepnetje in heel wat slootjes zitten roeren. Onderweg naar het vliegveld heb ik aan de oever van een meertje toch nog enige zoetwaterslakken kunnen verzamelen. Het gaat om een *Melanoides*-soort maar omdat ik niet over de juiste literatuur beschik kom ik niet veel verder dan de familie. De soort was er zeer talrijk, dus het zal wel om een heel algemene soort gaan.

Tot slot

In twee weken tijd heb ik ruim 135 soorten schelpen kunnen verzamelen, waarvan zeker 65 nieuwe soorten voor mijn collectie. En dan is er nog dat doosje met minimollusken waar maar mondjesmaat namen bij

worden gevonden. Ik kom tot de slotsom dat Bowman's beach op Sanibel en de westkust van Cayo Costa wat betreft de grotere mollusken het meest de moeite waard zijn. Voor het kleine spul kan men heel goed terecht aan de westkust van Estero Island, te weten Fort Myers Beach. Deel 2 van "Expeditie Florida" [in een komend Cb, red.] zal bestaan uit een, zo volledig mogelijke, lijst van gevonden schelpen.

Literatuur

Abbott, 1968. American Seashells.

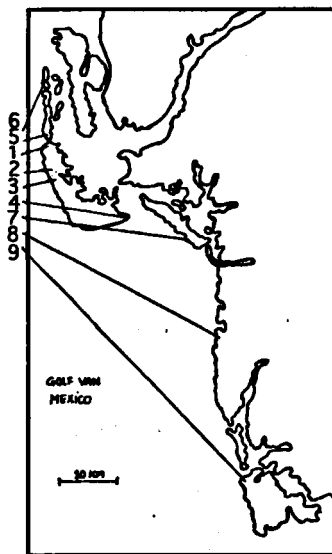
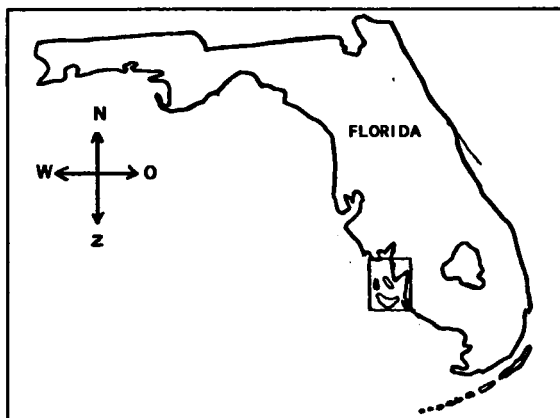
Abbott, 1984. Collectible Shells of Southeastern U.S., Bahama's & Caribbean

Abbott/Sandstrom, 1986. A guide to the field identification. Seashells Of North America.

Warmke/Abbott, 1975. Caribbean Seashells.

Williams/Carmichael, 1988. Florida's Fabulous Seashells.

Wittkopf, 1997. The Sanibel Kaleidoscope.

Bij de figuren:
Globale situering excursiegebied
(bovenste figuur) en exacte loka-
tie van de vindplaatsen (onderste
figuur).